

Valtakunnansyyttäjä

15.10.2024 Dnro SY/2517/2024

Uhripoliittisen toimenpideohjelman rahoitustyöryhmä
kirjaamo.om@gov.fi

Syyttäjälaitoksen lausunto, 15.10.2024, Dnro SY/2517/2024

Oikeusministeriön lausuntopyyntö VN/24181/2023-OM-39

Syyttäjälaitoksen lausuntona vastaan esitettyihin kysymyksiin seuraavaa.

1. Millaisena näette järjestöjen tuottamien rikoksen uhrien tukipalvelujen roolin ja merkityksen rikosprosessin sujuvuuden ja rikosvastuun toteutumisen kannalta?

Syyttäjälaitos näkee uhrien tukipalvelujen roolin erittäin merkittävänä.

Tukipalvelut ovat keskeinen osa uhrisensitiivistä prosessia ja niiden toiminta on erittäin tärkeää rikoksen uhrille, jotta tämä pystyy suoriutumaan rikosprosessista. Tuen tarvetta lisää se, että rikosasioiden käsittelyajat ovat tällä hetkellä liian pitkiä myös henkilöön kohdistuvissa rikoksissa. Rikosten uhrin tarvitsevat neuvontaa ja tukea, jota muilla rikosprosessin toimijoilla kuten syyttäjillä ja avustajilla ei ole tarjota. Tukea tarvitaan etenkin seksuaali- ja lähisuhdeväkivaltarikoksissa jo ilmoituksen tekovaiheesta lähtien. Mikäli tukipalvelujen resurssit eivät ole riittävät, on olemassa vaara siitä, että heidän nyt suorittamansa tehtävä siirtyy esimerkiksi syyttäjien ja poliisin hoidettavaksi. Tämä kasvattaisi jälleen rikosasioiden käsittelyaikoja, koska uhrin tukemiseen ja konsultointiin käytetty aika tulisi esimerkiksi syyttäjien kohdalla olemaan pois syyttäjän ydintehtävistä eli syyteharkinnan suorittamisesta ja rikosasioiden käsittelystä kasvattaen siten edelleen syyteharkinta- ja käsittelyaikoja.

2. Millaisena näette järjestöjen tuottamien rikoksen uhrien tukipalvelujen roolin ja merkityksen käytännön työnne sujuvuuden kannalta (paikallisella, alueellisella ja/tai kansallisella tasolla)?

Syyttäjän käytännön työn kannalta on tärkeää, että tukipalveluiden edustaja on tarvittaessa seksuaali- ja lähisuhdeväkivallan uhrin tukena auttamassa käytännön järjestelyissä rikosprosessiin ja etenkin oikeudenkäyntiin liittyen. Viranomaistahot eivät tällaista palvelua pysty tarjoamaan. Käytännön usein toteutuvana esimerkkinä voidaan todeta seksuaalirikosten tai lähisuhdeväkivaltarikosten niin sanotun romahtavan asianomistajan, joka tarvitsee konkreettista tukea, jotta henkilökohtainen kuuleminen istuntokäsittelyssä saadaan suoritettua loppuun tai edes aloitettua.

3. Millaisena näette järjestöjen tuottamien rikoksen uhrien tukipalvelujen roolin ja merkityksen erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville uhriryhmille? Näitä ovat muun muassa lapset, perhe- ja lähisuhdeväkivallan, seksuaalirikosten ja ihmiskaupan uhrit, mukaan lukien avioliittoon pakottamisen uhrit, sekä kunniaan liittyvän väkivallan uhrit.

Syyttäjälaitoksen näkemyksen mukaan tukipalvelut ovat erittäin tärkeässä roolissa esimerkiksi ulkomailta oikeudenkäyntiin henkilökohtaisesti kuultavaksi saapuvien ihmiskaupan uhrien auttamisessa. Käytännön esimerkkinä Rikosuhripäivystys on osallistunut ja osallistuu auttamiseen vastaanottamalla lentokentälle saapuvat ulkomaalaiset ihmiskaupparikosten uhrit, ohjaa heidät majoitukseen sekä kuulemisen jälkeen paluumatkalle. Ilman tukipalveluita uhrien henkilökohtaisia kuulemisia olisi tuskin ollut mahdollista järjestää, koska osa uhreista on luku- ja kirjoitustaidottomia eikä siten ole realistista odottaa, että he matkustaisivat itsenäisesti Suomeen kuultaviksi. Tällaisen palvelun järjestäminen ei myöskään ole lähtökohtaisesti lainopillisen avustajan eikä viranomaistahojen tehtävä. Vaikka oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 § 3 momentin 3- ja 4-kohdat mahdollistavat videotallenteen käyttämisen ihmiskaupparikosta koskevassa oikeudenkäynnissä tietyin edellytyksin, ei tallenteen käyttömahdollisuutta ole kuitenkaan aina esimerkiksi siitä syystä, ettei uhri ole 15–17-vuotias nuori tai asianomistajalle ei voida

Valtakunnansyyttäjä

15.10.2024 Dnro SY/2517/2024

osoittaa aiheutuvan haittaa henkilökohtaisesta kuulemisesta. Syynä henkilökohtaisen kuulemisen tarpeelle voi olla myös se, että esitutkinta on suoritettu ennen tallenteiden käyttömahdollisuuden tuonutta lainmuutosta. Käytännössä ihmiskauppa-asioita hoitavat syyttäjät myös kokevat kynnyksen korkeaksi käyttää videotallennetta henkilökohtaisten kuulemisten sijaan, koska rikosoikeudenkäynnin on tarkoitus olla välitön ja suullinen prosessi.

Ari-Pekka Koivisto

valtakunnansyyttäjä

Heidi Savurinne

valtiosyyttäjä

Yhteystiedot

Syyttäjälaitos, valtakunnansyyttäjän toimisto

Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Puhelin 029 56 20800, faksi 029 56 20888

valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi

